

MAŁOŚĆ (33) sb f

a oraz o jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

sg N małość (8). ◇ G małości (12). ◇ D małości (2). ◇ A małość (4). ◇ I małością (2). ◇ L małości (5).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Rzeczownik od „mały”:

I. Określa wielkości mierzalne (18) :

1. O rozmiarach przestrzennych: niewielkie rozmiary; exiguitas, exilitas, humilitas, minuties, parvitas, pumilitas Cn (7) : Acz ono ciało/ w małości/ y w zupełności / obyczaj poczęcia przyrodzonego zachowywało NiemObr 144.

małość czego (2): *FalZioł* V 17a; Sieymyż ty podłe y małe ziarnká ná roli ferc nálních/ á pátrmy ná dzielność/ moc/ y siłę ich/ co z nich może być nápotym/ y co fię w ich małości zawiera. *SkarKaz* 83b.

Szereg: »małość i ciasność« (1): Naprzod dla małoci y cialności macicze. *FalZioł* V 17a.

a. O wzroście ludzkim: niski wzrost [w tym: czyja (2): pron poss (1), G sb (1)] (3) : A oni mu vkazáli obras iego ná kortynie wymalowany/ Ktory gdy vzrzał Dáriuś wzgárdził gi dla małoci ofoby/ nátychmiałt mu posłał piłę/ maczugę y zawoiek błazeński *HistAl* C3, B2.

Wyrażenie: »małość wzrostu« (1): Tho dla thego Porus mowił iże wzgárdził Alexandrá dla małoci wzroftu iego [*propter corporis quantitatem parvam*] *HistAl* H8.

b. O objętości ciał bezpostaciowych; tu o wodzie: płytkość [czego] (1) : tedy bacząc thó vciekaią na brzeg waruiącz fie ie^{go} abowiem wielorib na brzeg nie może dla małoci wody *WróbŻółt* iiv.

2. O wieku ludzkim: młodość, dzieciństwo (3) :

W połączeniu szeregowym (1): wierzem iłz to ieft krol niebá y ziemie/ obrażác fię iego małością/ vboftwem/ y poniżeniem nie mamy *SkarŻyw* 27.

W przeciwstawieniu: »wielkość ... małość« (1): [*Symeon mówi*] oglądałem wielkość Bołką w małoci *SkarŻyw* 113.

Wyrażenie: »dziecinna małość« (1): Profzę cię tedy Pánno/ przez té twé rádości/ Ktorés tu iefcze miála w dziecinnéy małoci/ Z namillżégo dzieciątká iedynégo twégo *SiebRozmysł* G2.

3. O tekście: krótkość [czego] (1) : Więcey ci iefzcze ieft tych rozności/ áleć by ie długo wyliczác/ bo małość kfyąg tego nie cierpi *SienLek* 24v.

4. O liczebności: niewielka liczba; paucitas Mącz, Calep, JanStat, infrequentia Cn (7) : *Mącz* 284d; *Calep* 764a; Y dla tegoż Pan/ powiedziawfzy; iż máło tych ktorzy náyduią ciálną drogę y ciálną vliczkę: áby fię pod imieniem małoci/ nie wkrádli Haeretycy; wnet dołożył tego: Strzeżcie fię fałszywych Prorokow. *WujNT* 30.

małość kogo, czego (3): *WujJud* 38; *BudBib Lev* 25/16; gdyfmy obaczyli/ że fprawiedliwość ludzka Právna dla miłoci [*lege: małoci*] Woźnych była zámiełzkawána *SarnStat* 573.

małość czemu [być może składnia zgody zamiast składni rzędu] (1): ábowiem wielkie zebranie much nie vczyńi żadney porałzki małoci ołsam [*vespium paucitati*]. *HistAl* F3v.

W przeciwstawieniach: »mnostwo, wielkie zebranie ... małość« (2): *HistAl* F3v; Wedle mnośtwá lat [po jubileuszu] przymnożyłz ceny iego/ á wedle máłości lat [*secundum diminutionem annorum*] vmnieyłz ceny iego *BudBib Lev* 25/16.

II. *Określa wielkości niemierzalne; oznacza słaby, niski stopień nasilenia lub realizacji cechy czy zespołu cech charakteryzujących dane pojęcie (wyrażone lub podległe elipsie): słabość, nieznaczność, skromność, niskość; może też: brak* (11) :

małość czego (1): Tho iedno wiem/ iżem ci chciał z Rzeczy Słowieńskiej (á zwłafzczá Polak Polakom) pomoc y porádzić/ podług máłości dowcipu mego. *SienLek* 44.

Szereg: »ani wielkość, ani małość« (1): Cnotá w poźródku mieřzka/ nie przechodząc zámierzonego krefu/ áni ku wielkości/ áni ku małości *GórnRozm* B3.

1. *Mała ważność, małe znaczenie* (2) :

Szereg: »(ani) wielkość albo (ani) małość« (2): vřtáwiamy/ áby do mieyřcá/ gdzie řpraw řlucháią y Sędźie śiedzą/ nie [...] wedle wielkości álbo máłości řpraw [*nec secundum maioritatem vel minoritatem causarum JanStat* 490]/ [...] byli řlucháni *SarnStat* 784, 787.

2. *O ludziach (jednostkach lub grupach społecznych): niska pozycja społeczna [czyja: pron poss* (5), *G pron* (2)] (7) : *GrabowSet* A2; Do czego y ia řie przychyláiąc wedle řwéy máłości, to zebránié Práwá Rycérzkiego z Státutów Koronnych W. M. mému M. Pánu miářto *honorarium* ofiáruię *SarnStat* 421.

a. *W stosunkach politycznych: małe znaczenie międzynarodowe; parvitas* *HistAl* (5) : [*Dariusz do Aleksandra*] ále ty iáko człówieczek á owřzeki z męřow namnieyřzy řiląc řie nád máloř twoię/ iákoby myřz wyskákuiąc s řwey iámy/ wyřzedłes z ziemie niedořtáteczney á po řzyrokich mieyřcách Perskibh [!] skaczes *HistAl* C3v; Nie boy řię robaczku Iákobie (*marg*) Názywa Pan lud řwoy słowy tákowemi dla iego máłości/ y iákoby go nie było/ iákoby rzekł/ Choćiář řię ty zdał nirkzemnym/ thedy ia rátuię ciebie. (-) *BibRadz Is* 41/14.

W przeciwstawieniach: »małość ... wysokość (2), wielkość« (3): gdyř máloř iego mnoży řie á nářzá wielkoř vřtawa. *HistAl* E; Nie dawno řlyřzeliřmy o tym/ iż tuoię [!] máloř mnimařz nářzey wyřokořci zrownáć *HistAl* E6, G7.

III. *W uřyciach wieloznacznych, nawiázuujących do znac. I.4. i II. (2) :*

W przeciwstawieniu: »małość ... wielkość« (2): á iefli rzeká [*Filistyńczycy*] chodźcie iedno do nas/ tedy poydzyem/ da ie nam Bog w moc/ bo v niego wielkość máloř/ á máloř wielkoř. *BielKron* 64v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : *Mącz* 282b; *Parvitas – Małóřcz. Calep* 759b.